

มนุษย์ สังคม และวัฒนธรรมในวรรณกรรมและภาพยนตร์
Man, Society and Culture in Literature and Film

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไอฟาร รัตน์ภักดี

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการสังคมศาสตร์ วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 (ได้รับทุนสนับสนุนการจัดทำตำราประกอบการเรียนการสอนจากวิทยาลัยสหวิทยาการ พ.ศ. ๒๕๖๓)

สารบัญ

คำนำ	(๑)
สารบัญ	(๒)
สารบัญภาพ	(๕)

ภาคหนึ่ง : ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับตัวบทวรรณกรรมและภาพยนตร์

บทที่ ๑	ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวรรณกรรม	๑
	๑.๑ ความหมายของวรรณกรรม	๑
	๑.๒ องค์ประกอบของวรรณกรรม	๓
	๑.๓ กลวิธีการประพันธ์วรรณกรรม	๑๑
บทที่ ๒	วรรณคดีไทย	๑๔
	๒.๑ วรรณคดีไทยก่อนได้รับอิทธิพลจากตะวันตก	๑๔
	๒.๒ วรรณคดีไทยหลังได้รับอิทธิพลจากตะวันตก	๒๕
บทที่ ๓	วรรณกรรมไทยปัจจุบัน	๓๘
	๓.๑ ความหมายของวรรณกรรมไทยปัจจุบัน	๓๘
	๓.๒ พัฒนาการของวรรณกรรมไทยปัจจุบัน	๓๙
	๓.๓ ลักษณะของวรรณกรรมไทยปัจจุบัน	๔๓
	๓.๔ ประเภทของวรรณกรรมไทยปัจจุบัน	๔๕
บทที่ ๔	วรรณกรรมท้องถิ่น	๗๕
	๔.๑ ความหมายของวรรณกรรมท้องถิ่น	๗๕
	๔.๒ ประเภทของวรรณกรรมท้องถิ่น	๗๖
	๔.๓ ลักษณะของวรรณกรรมท้องถิ่น	๗๘
	๔.๔ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดวรรณกรรมท้องถิ่น	๘๑
	๔.๕ บทบาทหน้าที่ของวรรณกรรมท้องถิ่น	๘๓

บทที่ ๕	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาพยนตร์	๙๓
	๕.๑ ความหมายของภาพยนตร์	๙๓
	๕.๒ พัฒนาการของภาพยนตร์	๙๔
	๕.๓ ลักษณะของภาพยนตร์	๑๐๓
	๕.๔ ประเภทของภาพยนตร์	๑๐๕
	๕.๕ กระบวนการสร้างภาพยนตร์	๑๐๘
	๕.๖ บทบาทหน้าที่ของภาพยนตร์	๑๑๐

ภาคสอง : แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามนุษย์ สังคม และวัฒนธรรมในวรรณกรรมและภาพยนตร์

บทที่ ๖	แนวคิดเรื่องเล่าและการเล่าเรื่อง	๑๑๘
	๖.๑ ความหมายของเรื่องเล่าและการเล่าเรื่อง	๑๑๘
	๖.๒ องค์ประกอบของการเล่าเรื่อง	๑๑๙

บทที่ ๗	แนวคิดวรรณคดีเปรียบเทียบ	๑๓๔
	๗.๑ ความหมายของวรรณคดีเปรียบเทียบ	๑๓๔
	๗.๒ ประวัติการศึกษาวรรณคดีเปรียบเทียบ	๑๓๕
	๗.๓ จุดมุ่งหมายของวรรณคดีเปรียบเทียบ	๑๓๘
	๗.๔ วิธีการเปรียบเทียบวรรณคดี	๑๔๐

บทที่ ๘	แนวคิดวรรณกรรมกับสังคม	๑๕๗
	๘.๑ ความหมายของวรรณกรรมกับสังคม	๑๕๗
	๘.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม	๑๕๘

บทที่ ๙	แนวคิดภาพแทน	๑๖๗
	๙.๑ ความหมายของภาพแทน	๑๖๗
	๙.๒ แนวทางการศึกษาภาพแทน	๑๖๙

ภาคสาม : กรณีตัวอย่างการวิเคราะห์ความเป็นมนุษย์ สังคม และวัฒนธรรมในวรรณกรรมและภาพยนตร์

บทที่ ๑๐	ธรรมชาติและวิถีชีวิตของมนุษย์ในวรรณกรรมและภาพยนตร์	๑๗๔
	๑๐.๑ แนวคิดเรื่องธรรมชาติของมนุษย์	๑๗๔
	๑๐.๒ แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิต	๑๘๐
	๑๐.๓ การวิเคราะห์ธรรมชาติและวิถีชีวิตของมนุษย์ในวรรณกรรมและภาพยนตร์	๑๘๓

(๔)

บทที่ ๑๑ เรื่องเพศในวรรณกรรมและภาพยนตร์	๑๙๗
๑๑.๑ แนวคิดเรื่องเพศสภาพ	๑๙๗
๑๑.๒ แนวคิดเรื่องเพศวิถี	๑๙๙
๑๑.๓ แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ทางเพศ	๒๐๑
๑๑.๔ การวิเคราะห์เรื่องเพศในวรรณกรรมและภาพยนตร์	๒๐๓
บทที่ ๑๒ สภาพสังคมและปัญหาสังคมในวรรณกรรมและภาพยนตร์	๒๑๕
๑๒.๑ ความหมายของสังคม	๒๑๕
๑๒.๒ องค์ประกอบของสังคม	๒๑๖
๑๒.๓ สถาบันทางสังคม	๒๑๗
๑๒.๔ กระบวนการขัดเกลาทางสังคม	๒๒๕
๑๒.๕ ปัญหาสังคม	๒๒๘
๑๒.๖ การวิเคราะห์สภาพสังคมและปัญหาสังคมในวรรณกรรมและภาพยนตร์	๒๓๑
บทที่ ๑๓ ประวัติศาสตร์กับวรรณกรรมและภาพยนตร์	๒๔๔
๑๓.๑ ความหมายของประวัติศาสตร์	๒๔๔
๑๓.๒ หลักฐานทางประวัติศาสตร์	๒๔๕
๑๓.๓ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	๒๔๖
๑๓.๔ การวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ในวรรณกรรมและภาพยนตร์	๒๔๘
บทที่ ๑๔ คติชนและทรัพยากรทางวัฒนธรรมในวรรณกรรมและภาพยนตร์	๒๕๗
๑๔.๑ แนวคิดคติชน	๒๕๗
๑๔.๒ แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรทางวัฒนธรรม	๒๖๖
๑๔.๓ การวิเคราะห์คติชนและทรัพยากรทางวัฒนธรรมในวรรณกรรมและภาพยนตร์	๒๖๙
บทที่ ๑๕ ความเชื่อและศาสนาในวรรณกรรมและภาพยนตร์	๒๘๓
๑๕.๑ แนวคิดเรื่องความเชื่อ	๒๘๓
๑๕.๒ แนวคิดเรื่องศาสนา	๒๘๘
๑๕.๓ การวิเคราะห์ความเชื่อและศาสนาในวรรณกรรมและภาพยนตร์	๒๙๒

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
๒.๓ ตัวอย่างวรรณคดีไทยที่มีโรงพิมพ์จัดพิมพ์ในยุคแรก ๆ	๒๖
๓.๑ แผนภูมิลักษณะของสารคดีแนวใหม่	๔๕
๔.๑ ตัวอย่างอักษรไทยน้อยในวรรณกรรมอีสานเรื่องปู่สอนหลาน	๗๙
๔.๒ ตัวอย่างตำราดูแมว ฉบับวัดอนงคาราม	๘๕
๕.๑ คิเนโตสโคป (Kinetoscope) ของโทมัส แอลวา เอดิสัน (Thomas Alva Edison)	๙๔
๕.๒ Cinematography ของพี่น้องลูมิเอร์ (Auguste และ Louis Lumiere)	๙๕
๕.๓ ชาลี แชปลิน (Charlie Chaplin) ดาราที่มีชื่อเสียงในยุคหนังเงียบ	๙๖
๕.๔ นางสาวสุวรรณ ภาพยนตร์เรื่องแรกของไทย	๙๘
๕.๕ มิตร ชัยบัญชา และเพชรา เขาวราชกูร์ คู่ขวัญจากเรื่องมนต์รักลูกทุ่ง	๙๙
๕.๖ หนังขายยา หนังเร่ หนังกลางแปลง	๑๐๐
๘.๑ แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้แต่ง วรรณกรรม และสังคม	๑๕๘
๑๐.๑ Maslow's hierarchy of needs pyramid	๑๗๘
๑๑.๑ เรื่องเทศในภาพยนตร์เรื่อง TransAmerica	๒๐๕
๑๔.๑ คดีชนและทรัพย์สินทางวัฒนธรรมจากภาพยนตร์เรื่อง Whale Rider	๒๗๑
๑๕.๑ ความเชื่อและศาสนาในภาพยนตร์เรื่องเปรตอาบัติ	๒๘๓